

Deportatiedrift in een beschaafd jasje

Sjoerd de Jong

Erg druk werd het niet, op de grasmat die Trump had uitgerold voor de jarige Amerikanen. Een handjevol mensen slofte langs de tenten waar de makelaar-miljardair zijn chauvinisme had uitgesteld. Een stuk levendiger was het een kleine week tevoren op de rollende grasheuvels van Montana, waar de inheemse Lakota hun overwinning herdachten op generaal George Armstrong Custer, nu 150 jaar geleden, [een historische nederlaag](#) van het Amerikaanse leger.

Was die veldslag een – tijdelijke – zege voor de ‘echte’ Amerikanen, de ‘oorspronkelijke’ ofwel *native Americans*? Nou, aan die laatste benaming hebben inheemse activisten juist een hekel. ‘Geboren Amerikanen’? Dat miskent dat zij er eerder waren dan die kolonisten uit Europa.

Een van de perverse omkeringen in het Nederlandse gebakkelei over cultuur en identiteit is dat stemmingmakers die zich graag op de borst roffelen over de superieure westerse meerderheidscultuur, dezelfde die de kolonisten naar Amerika brachten, zich plotsklaps gedragen als een belaagde inheemse minderheid zodra migratie ter sprake komt.

Ineens is aan rechtsdraaiende online stamtafels de ‘echte’ Nederlander helemaal herontdekt, bijna twintig jaar nadat koningin Máxima – ja, die Argentijnse – werd bespot omdat ze [zich had laten ontvallen](#) dat „dé Nederlander niet bestaat”, een pleidooi voor het accepteren of tolereren van onderlinge verschillen.

Filosoof en columnist Andrea Speyerbach, die de staat wil aanklagen wegens „migratieschade” en daarmee de nieuwe *darling* is geworden van revolutionair-rechts, bedacht er een heus gedachtenexperiment voor. Gestimuleerd door [de uitroep](#) van de échte Nederlander Johan Derksen dat het zwarte Kamerlid Habtamu Emke de Hoop, opgegroeid in een adoptiegezin in het Friese Wommels, „geen echte Fries” is. Stel nu, aldus Speyerbach op het YouTube-kanaal De Nieuwe Wereld, dat alle Friezen zouden worden vervangen door Habtamu de Hoops, keurig ingeburgerd en al, zou er dan toch niet „iets verloren gaan”?

Welja, laten we een gedachtenexperiment doen over een met naam genoemd Kamerlid met een migratieverleden. Dat zoiets, een variatie op het idee van omvolking, ernstig wordt besproken lijkt me op zichzelf al omineus, met hoeveel filosofisch parfum je het ook besprenkelt.

Het wijsgerige ponteneur is niet meer dan een prelude tot een heel ander pleidooi, dat voor gedwongen remigratie

Nu is het gedachtenexperiment een beproefde filosofische methode, maar dan moet het wel iets verhelderen en niet mystificeren. Want wat zijn de criteria voor de identiteit van een cultuur of voor Nederlanderschap: nationaliteit, taal, herkomst, zeden, godsdienst, afstamming (dna, zo goed als nooit ‘zuiver’)? Als je dat allemaal in het vage laat, gaat er altijd wel ‘iets’ verloren – al weet je zelf niet wat. Een etnische ‘ziel’ of zo. En zo kan een nieuwkomer dus nooit ‘echt’ integreren of zelfs assimileren.

Je kunt je net zo goed afvragen of er ‘iets verloren’ zou gaan als de helft van alle gasten van De Nieuwe Wereld zou worden vervangen door Habtamu de Hoop. Ik zou, intuïtief, zeggen: nou, nee.

Friesland is trouwens een grappig slecht gekozen voorbeeld. Niet alleen om de traditionele distantie ten opzichte van de rest van Nederland, maar ook omdat de Friese cultuur van oudsher zo heterogeen is, met regionale verschillen (Harlingen, Terschelling) religieuze (doopsgezind, gereformeerd, katholiek), politieke (vrijdenkers, anarchisten en socialisten in de Stellingwerven), en talige (Woudfriezen, klei-Friezen). En dan heb je nog zeil-Friezen. Ga er maar aan staan.

Soms lijkt het of we een hatelijke reprise beleven van de negentiende eeuw, toen uit de lappendeken van regionale identiteiten, dialecten en talen van staatswege de algemeen beschaafde Nederlander verrees. Hij kreeg er gratis een Gouden Eeuw bij, en het standbeeld van J.P. Coen in Hoorn.

Bij een groep willen horen en je daarin willen herkennen is een diep menselijke behoefte, dat weten antropologen allang. Maar ze weten ook dat culturen geen gesloten systemen zijn en dat we ons maar met moeite zouden herkennen in de Batavieren die hier ooit rondliepen.

Praten over Nederlanderschap hoeft niet te blijven steken in een bleek juridisch formalisme (‘een paspoort is genoeg’)

of te ontsporen in blinde vreemdelingenhaat – maar het laatste zie je nu online gebeuren. De fixatie op juist dat ‘zo goed geïntegreerde’ Kamerlid spreekt boekdelen. Inburgeren? Nooit genoeg, want er ontbreekt altijd ‘iets’.

Het wijsgerige ponteneur is dan niet meer dan een prelude tot een heel ander pleidooi, dat voor gedwongen remigratie. Oftewel in echt, goed geworteld Nederlands: *Ausländer raus*.